

6.5.2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö
lausuntopalvelu.fi

Asia: **Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma**

Viite: VN/3884/2020 (12.4.2021)

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa tavoitteena on, että koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy. Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti tehdään korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma, jossa käydään läpi korkeakoulutuksen sosiaalisen, alueellisen ja kielellisen tasa-arvon toteutuminen sekä eri vähemmistöryhmien korkeakoulutukseen hakeutumisen mahdolliset esteet sekä ryhdytään selvityksen pohjalta tarvittaviin toimiin.

Saavutettavuussuunnitelmaluonnoksessa esitetään valtakunnalliset tavoitteet korkeakoulutuksen ja korkeakoulun saavutettavuuden edistämiseksi. Esiitettyjen tavoitteiden ja suuntaviivojen pohjalta korkeakoulut valmistelisivat omat saavutettavuussuunnitelmansa, joissa opiskelijoiden moninaisuus ja korkeakoulutuksessa aliedustetut ryhmät otetaan huomioon. Saavutettavuuden edistäminen kirjattaisiin yliopisto- ja ammattikorkeakoululakeihin ja saavutettavuussuunnitelmien toteutumista tarkasteltaisiin ja arvioitaisiin osana korkeakoulujen ohjausprosessia ja laatujärjestelmiä. Lisäksi ehdotetaan perustettavaksi korkeakoulutuksen saavutettavuusfoorumi mahdollistamaan korkeakoulujen, sidosryhmien, tutkijoiden ja eri koulutusasteiden edustajien säännöllinen keskustelu saavutettavuuskysymysten edistämisestä. Foorumi tarkastelisi saavutettavuuden edistämistä koko koulutuspolulla - erityisesti koulutuksen nivelvaiheissa - varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen ja sieltä työelämään siirtymiseen saakka. Foorumin tehtäväksi annettaisiin korkeakoulutuksen saavutettavuuden toimenpideohjelman laatiminen valtakunnallisten tavoitteiden ja linjausten pohjalta.

OAJ:n nostot lausunnosta

- Monet esitetyt tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia, mutta toteutuakseen edellyttää sujuvia rakenteita ja käytäntöjä korkeakoulujen ja työelämän välillä sekä riittävää henkilöstöä kehittämään ja toteuttamaan toimintaa.
- Tarvitaan kokonaisvaltaisempaa ajattelua ja ratkaisuja koko koulutusjärjestelmälle saavutettavuuden edistämiseksi. Selvityksessä on tuotettu laaja tietopohja saavutettavuudesta ja tavoitteet koskevat hyvin monia tahoja, ei vain korkeakouluja.

6.5.2021

Nyt tehtävä saavutettavuussuunnitelma on täsmätoimi korkeakoulutukseen. Tämän jälkeen tarkastelu tulisi ulottaa myös alempiin koulutusasteisiin.

- Saavutettavuuteen liittyvien haasteiden ratkaisemisessa eri toimijoiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku ovat ensiarvoisen tärkeitä. Saavutettavuustyötä on tärkeä kehittää koulutusasteiden, mutta myös jatkuvan oppimisen eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. Painotamme, että mahdollisesti perustettavassa foorumissa tulee olla laaja-alainen edustus koko korkeakouluuyhteisöstä. Ennen kuin foorumin perustamista ja toimintaa lähdetään suunnittelemaan, on sillä oltava selkeä fokus ja resurssit. Foorumi ei saa toimintana kaatua korkeakoulujen järjestettäväksi.
- Toimeenpanosuunnitelmat on laadittava huolella ennen kuin toimenpiteistä voidaan sopia, sillä tavoitteiden sisälle on kirjattu paljon vaativia selvitystehtäviä. Esitämme, että tavoitteita ryhmitellään isommiksi kokonaisuuksiksi ja toimeenpanosuunnitelmassa keskitytään täsmällisiin konkreettisiin toimenpiteisiin, mihin korkeakouluilla on aito mahdollisuus vaikuttaa.
- Mielestämme pitää harkita huolella, jos saavutettavuutta koskevat säännökset viedään yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin. Nykymuodossaan jo muu lainsäädäntö estää kaikenlaisen syrjinnän. Mielestämme saavutettavuuteen liittyvät tekijät ovat enemmän ohjauksen välinettä kuin lainsäädäntöön kirjattava asia. Saavutettavuussuunnitelmat kuuluvat informaatio-ohjauksen piiriin, ei rahoitusmallin sisällytettäväksi.
- Korkeakouluille on varattava riittävästi aikaa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden käytäntöönpanolle. Korkeakoulujen omat saavutettavuussuunnitelmat on tehtävä suhteellisen lyhyessä ajassa, mutta myös niiden mukaista toimintamallia tulisi pystyä toteuttamaan realistisella aikataululla. Ehdotetut kirjaukset lisäävät korkeakoulujen työtä mm. kasvavina seuranta-, palaute- ja kokoustyönä. Tämä otettava huomioon henkilöstömäärässä ja työn resurssoinnissa. Opetus- ja ohjaushenkilöstön koulutusta tulee lisätä, jotta saavutettavuus toteutuu käytännön tasolla. Lisääntyvät tehtävät on otettava huomioon myös korkeakoulujen perusrahoituksessa.

Opetusalan Ammattijärjestön lausunto

Tavoite 1

Lausunnonantaja vastustaa tavoitetta osittain

Nykymuodossaan jo muu lainsäädäntö estää kaikenlaisen syrjinnän. Mielestämme pitää harkita huolella, jos saavutettavuutta koskevat säännökset viedään yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin. Mielestämme saavutettavuuteen liittyvät tekijät ovat enemmän ohjauksen välinettä kuin lainsäädäntöön kirjattava asia.

6.5.2021

Tavoite 2

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Suunnitelman laatiminen onnistuu korkeakouluilta, mutta toimeenpano ei ole yksinkertaista. Kysymystä herättää muun muassa se, miten ylipäätään arkaluontoinen tieto vähemmistöryhmään kuulumisesta voidaan antaa rekrytointeja tekevien tietoon.

Tavoite 3

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Näkemyksemme on, että saavutettavuussuunnitelmat kuuluvat informaatio-ohjauksen piiriin, ei rahoitusmallin sisällytettäväksi. Saavutettavuussuunnitelman toteuttaminen edellyttää lisää resursointia ja korkeakouluilla on oltava tietoa rahoituksen kohdentamisesta tälle työlle ennen kuin ne voivat esimerkiksi rekrytoida lisää henkilöstöä.

Tavoite 4

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme on hyvä liittää saavutettavuudesta raportoiminen osaksi korkeakoulutuksen tila - katsausta.

Tavoite 5

Lausunnonantaja pitää tavoitetta osittain kannatettavana

Saavutettavuuteen liittyvien haasteiden ratkaisemisessa eri toimijoiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku ovat ensiarvoisen tärkeitä. Ennen kuin foorumin perustamista ja toimintaa lähdetään suunnittelemaan, on sillä oltava selkeä fokus ja resurssit. Rahoitus tulee kohdentaa budjettirahoituksesta, ei oppilaitosten perusrahoituksesta. Foorumi ei saa toimintana kaatua korkeakoulujen järjestettäväksi.

Painotamme, että mahdollisesti perustettavassa foorumissa tulee olla laaja-alainen edustus koko korkeakoulu yhteisöstä. Saavutettavuustyötä on tärkeä kehittää koulutusasteiden, mutta myös jatkuvan oppimisen eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. Näemme, että foorumissa OAJ:llä on roolina edustaa eri koulutusasteiden opetus- ja tutkimushenkilöstöä, mikä mahdollistaa luontevan vuoropuhelun foorumin eri toimijoiden ja jäsentemme välille.

Tavoite 6

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

6.5.2021

Tavoite 7

Lausunnonantaja pitää tavoitetta osittain kannatettavana
Digivisio on vielä käytäntöön jäsentymätön ja palveluympäristön rakentuminen näyttäytyy opetushenkilöstölle hahmottomattomalle ja ylätasoinen projektilta.

Muutos on iso ja vaatii uudenlaista osaamista, työn mitoitusta ja rahoituksen lisäämistä.

Opetushenkilöstön digitaalista osaamista on parannettava täydennyskoulutuksella ja tarjottava riittävä tuki opetuksen antamiseksi digitaalisessa oppimisympäristössä. Myös opiskelua ja ohjausta on tuettava riittävällä henkilöstöresurssilla ja hyödyntämällä oppimisanalytiikkaa. Erilaisissa oppimisympäristöissä työskentelevä opiskelija katoaa helposti opettajan ulottumattomiin yhteisen ajan ja läsnäolon vähentyessä. Opiskelijalta vaaditaan itseohjautuvuutta ja itsesääätelytaitoja ja opettajalta pedagogista läsnäoloa. Opettajan tehtävänä on yhä vahvemmin tukea ja mahdollistaa opiskelijan opinnoissa eteneminen ilman opettajan jatkuvaa läsnäoloa.

Erilaisten oppimisympäristöjen kehittämisen lähtökohtana pitää olla se, että ne tukevat oppijan kokonaisvaltaista sivistyksellistä ja ammatillista kasvua. Korostamme, että korkeakoulujen oppimisympäristöjen kehittämisessä on otettava huomioon moninaiset oppimisen toimintaympäristöt – työssä tapahtuva oppiminen, oppilaitoksessa lähiopetuksessa tapahtuva ja digitaalisessa toimintaympäristössä järjestetty oppiminen. Kaikkia oppimisympäristöjä on kehitettävä pedagoginen esteettömyys ja saavutettavuus huomioiden. Oppimisympäristön fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen on kiinnitettävä erityisesti huomiota. Oppimisympäristön suunnittelun ja rakentamisen on tuettava vuorovaikutusta, vertaisoppimista ja osallisuutta.

Tavoite 8

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Pidämme tärkeänä, että opettajankoulutukseen valitaan opettajaksi opiskelevia moninaisilla taustoilla. Korostamme, että on myös varmistettava toisen asteen riittävät mahdollisuudet tukea opiskelijaa saavuttamaan korkeakoulutukseen vaadittavat jatko-opintokelpoisuudet ja osaaminen.

Tavoite 9

Lausunnonantaja pitää tavoitetta osittain kannatettavana

Ehdotamme muutettavaksi muotoon *Uudistetaan korkeakoulujen ja oppilaitosten nykyistä työikäisille kohdennettavaa koulutustarjontaa työelämän, **muiden koulutusasteiden ja -sektoreiden** ja korkeakoulujen välisenä yhteistyönä*. Yhä useamman työikäisen odotetaan liikkuvan ammattiosaajan tehtävistä asiantuntija- ja johtotehtäviin tai työtehtävät edellyttävät lisää osaamista nykyisessä tehtävässään, jolloin osaamisen kehittämistarve voi olla useamman koulutusmuodon tarjonnasta rakentuvaa. Ehdotettu kirjaus tukee tavoitetta 10.

6.5.2021

Tavoite 10

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Jatkuvan oppimisen tavoitteet ovat hyviä tavoitteita, mutta mielestämme tästä tavoitteesta uupuu saavutettavuuden näkökulmalla tehty tarkastelu. Huomautamme, että lyhyet tai räätälöidyt toteutukset ovat haastavia toteuttaa ja vaativat niiden laatijalta ja toteuttajalta jatkuvaa osaamisen ylläpitoa ja riittävää työaikaa niiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tavoite 11

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme tavoitteiden 11–13 tulee sisältyä tavoitteeseen 2.

Tavoite 12

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Toimenpiteiden konkretisoiminen ja käytäntöön vieminen lisää korkeakoulujen menoja. Ministeriön on tehtävä korkeakoulujen esittämien toimenpiteiden resurssitarpeiden pohjalta analyysi siitä, mitkä ovat todelliset kokonaiskustannukset tehtävistä toimenpiteistä ja niiden ylläpitämisestä. Lisääntyvä työ on resursoitava korkeakouluille täysimittaisesti.

Tavoite 13

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Hankintojen ei pidä lähteä pelkästään teknologisen infran parantamisesta. Ihmistä ei voi välineillä, applikaatioilla, alustoilla korvata, kun puhutaan laadukkaasta yliopiston tai ammattikorkeakoulun tarjoamasta opetuksesta.

Tavoite 14

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite kuuluu mielestämme 9.2.2. tavoitteeksi.

Pidämme todella tärkeänä esitettyä kirjausta, että saavutettavuuden toteuttaminen sisältyy henkilöstön työtehtävien kuvauksiin ja resursointiin. Kannatamme myös kirjausta johdon eettisestä johtamisosaamisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä korkeakouluuyhteisössä.

6.5.2021

Tavoite 15

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme on perusteltua esittää, että kultakin korkeakoululta löytyy toimintaa ohjaavasta asiakirjasta kirjaukset henkilöstön ja opiskelijoiden osallistamisesta toiminnan ja saavutettavuuden suunnitteluun ja kehittämiseen. Tämä tuo koko korkeakouluuyhteisön kehittämistyön äärelle.

Tavoite 16

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Osa tavoitteista on korkeakouluissa jo hyvin kehittyneitä ja sisällä toimintakulttuurissa.

Tavoitteiden 16–21 toteuttaminen edellyttää riittäviä henkilöstövoimavaroja ja rahoitusta.

Tavoite 17

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme tavoitteet 17 ja 18 voi yhdistää.

Tavoite 18

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Opettajille on varmistettava riittävä työaika ja huolehdittava siitä, että kyseessä on opetushenkilöstölle kuuluva tehtävä.

Tavoite 19

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 20

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

On opettajan tehtävä arvioida ohjauksen ja tuen toteutumista, mutta kannamme huolta siitä, että korkeakouluilla on osoittaa toteuttamaan tehtävää riittävä määrä inklusiiviseen ja integroivaan pedagogiikkaan perehtyneitä opettajia ja HOPS-ohjaajia.

6.5.2021

Tavoite 21

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Painotamme, että laadukas opetus syntyy riittävästä opetuksen mitoituksesta ja että opetus toteutetaan pedagogisesti osaavan henkilöstön toimesta. Yksilölliset opetusjärjestelyt eivät toteudu, jos opetushenkilöstöllä ei ole aikaa tehdä ohjaus- ja opetustyötä.

Tavoite 22

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite on hyvä. Jo tehdyt saavutettavuusselvitykset ja -tutkimukset pitää konkretisoida korkeakouluille työkaluksi, kun ne lähtevät kehittämään omia saavutettavuussuunnitelmiaan. Kannatamme avausta siitä, että tietopohjaa on edelleen vahvistettava ja sen on oltava ajantasaista.

Tavoite 23

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Esitämme, että jatkossa Karvi toteuttaa ja seuraa teema- tai järjestelmäarvioinnein opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksia ja kehittämistarpeita. Aliedustettujen ryhmien osuutta korkeakouluopiskelijoista korkeakouluissa on seurattava.

Mielestämme on määriteltävä tavoitetaso, mihin korkeakoulutuksen saavutettavuudella pyritään. Lisäksi on syytä miettiä myös muita korkeakouluille asetettuja tavoitetasoja, joita pitäisi tarkastella saavutettavuuden näkökulmasta. Tavoitteet voivat olla toisiinsa nähden ristiriitaisia, esimerkiksi onko saavutettavuuden tavoite vahvempi kuin tutkinnon suorittamisaika, jne.

Tutkinnon ohjeellinen suoritus aika on merkittävä komponentti tutkinnoista saatavassa tulospohjaisessa rahoituksessa. Tässä selvityksessä mainituilla opiskelijatyypeillä voi olla erilaisia tarpeita mm. suoritus aikaan nähden. Tarvittavaa tietopohjaa on välttämätöntä laajentaa, ja jos tietopohja osoittaa, että tarve lisäajalle korostuu erilaisilla ryhmillä, on rahoitusmallin pystyttävä huomioimaan tämä. Opiskelijan on saatava hänen tarvitsemansa tukipalvelut, jotta hän voi valmistua tavoiteajassa.

Opiskelijavalintojen kehittäminen pitää jatkossa olla toisen asteen ja korkea-asteen yhteistyönä tapahtuvaa, jolloin pystytään arvioimaan myös toiselle koulutusasteelle heijastuvat vaikutukset. Nykyinen opiskelijavalintamalli tähtää siihen, että rekrytoidaan ne opiskelijat, joilla on parhaat edellytykset suorittaa tutkinto.

Esitämme lisättäväksi kirjausta *Korkeakoulujen ja toisen asteen yhteistyötä korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisessä lisätään.*

6.5.2021

Tavoite 24

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Viittaamme tavoitteen 23 kirjaukseen.

Tavoite 25

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Viittaamme tavoitteen 23 kirjaukseen.

Tavoite 26

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme tavoite tulee sisällyttää 9.2.2. sisälle.

Tavoite 27

Lausunnonantaja pitää tavoitetta osittain kannatettavana

Otsikoinnissa 9.2.5. on otettava huomioon myös opetushenkilöstö. Esitämme otsikoinniksi *kansainväliset opiskelijat ja opetus- ja tutkimushenkilöstö*. Lisäksi esitämme, että maahanmuuttajia ja kansainvälisiä henkilöitä käsittelevät osuudet käsitellään myös otsikon 9.2.5. sisällä.

Emme vastusta englanninkielisen koulutustarjonnan lisäystä, jos korkeakoulujen resursseista huolehditaan. Korostamme, että englanniksi järjestettävä tutkinto ei saa muodostua kotoutumisen esteeksi tai hidasteeksi. Kansallisesta koulutusjärjestelmästä ja kansalliskielillä annettavasta opetuksesta on pidettävä hyvää huolta. Jommankumman kotimaisen kielen tulee sisältyä englanninkieliseen tutkintokoulutukseen. Tutkinnon suorittaneella tulee olla edellytykset esimerkiksi työelämään sijoittumiseen Suomessa.

Tavoite 28

Lausunnonantaja pitää tavoitetta osittain kannatettavana

Tavoite on hyvä ja kannatettava, mutta toteutuakseen edellyttää sujuvia rakenteita ja käytäntöjä korkeakoulujen ja työelämän välillä sekä riittävää henkilöstöä kehittämään ja toteuttamaan toimintaa.

Sama kommentti koskee tavoitetta 30.

6.5.2021

Tavoite 29

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme tavoite 29 tulee käsitellä tavoitteen 30 sisällä.

Tavoite 30

Lausunnonantaja pitää tavoitetta osittain kannatettavana

Tavoite on hyvä ja kannatettava, mutta toteutuakseen edellyttää sujuvia rakenteita ja käytäntöjä korkeakoulujen ja työelämän välillä sekä riittävää henkilöstöä kehittämään ja toteuttamaan toimintaa. Korkeakoulujen erilaisuus ja alakohtauisuus on otettava huomioon tavoitteen saavutettavuutta kehitettäessä.

Työn opinnollistamisen tavoitteena on ammattikorkeakoulutuksen ja työn tekemisen ketterä yhdistäminen. Tätä keinoa tulee hyödyntää enemmän edistettäessä kansainvälisten opiskelijoiden verkostoitumista ja työllistymistä työelämään, ei vain harjoittelua.

Tavoite 31

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme tavoitteet 31 ja 32 eivät sisälly kansainvälisyyttä koskevan otsikon sisälle.

Tavoite 32

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 33

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Lisähuomio koskee tavoitteita 33–35.

Mielestämme on tärkeää selvittää se, mitä toimintoja eri tiloissa voidaan tehdä ilman, että tilat tuovat fyysisen saavutettavuuden esteen. Korkeakoulut ovat jo vuosien varrella tehneet mittavia muutoksia olemassa oleviin tiloihin, mutta pyrkineet rakennuttamaan myös ajanmukaisia tiloja. Olemme samaa mieltä siitä, että fyysinen saavutettavuus on otettava huomioon korkeakoulun tilapalveluiden ja muun mahdollisen tiloista vastaavan tahon strategisessa suunnittelussa. Jos tilojen saavutettavuussuunnitelmaa ei ole tehty, on se tehtävä tilojen omistajan toimesta yhdessä tilojen käyttäjän kanssa jo ennen peruskorjaustarpeen ilmentymistä, eikä vasta siinä vaiheessa, kun peruskorjausta harkitaan.

6.5.2021

Tavoite 34

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Viittaamme tavoitteen 33 kirjaukseen.

Tavoite 35

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Viittaamme tavoitteen 33 kirjaukseen.

Tavoite 36

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

On välttämätöntä, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut resursoivat riittävästi saavutettavuuspalveluihin, jotta ne eivät valu opetushenkilökunnan tehtäväksi.

Tavoite 37

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 38

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 39

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Oletamme, että kirjauksella, *Keskeiset tiedotteet ja julkaisut ovat saatavissa suomen lisäksi muilla korkeakoulun opetuksessa käytettävillä kielillä*, tarkoitetaan tutkintokoulutuksena annettavaa opetusta – ei esimerkiksi täydennyskoulutuksena annettavaa opetusta.

Tavoite 40

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 41

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

6.5.2021

Tavoite 42

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Lisähuomiot koskevat tavoitteita 42–48.

Maahanmuuttajataustaisia koskevat tavoitteet ovat kannatettavia. Korostamme, että tavoitteet 42–48 edellyttävät korkeakouluilta mittavaa palvelujen kehittämistä, mutta myös henkilöstövoimavarojen lisäämistä. Tehtävät ovat korkeakouluille pysyviä ja liittyvät myös jatkuvan oppimisen palvelujen kehittämiseen, muun muassa osaamisen tunnistamisen kehittämistoimiin. Lisätehtävät vaativat lisäresursointia korkeakouluille.

Tavoite 43

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 44

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 45

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 46

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Mielestämme tavoite 46 kuuluu tavoitteen 16 sisälle.

Tavoite 47

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 48

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 49

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

Tavoite 50

Lausunnonantaja kannattaa tavoitetta täysin

6.5.2021

Lausunnonantajan muita huomioita luonnoksesta

Tietopohja on laaja ja tavoitteet koskevat hyvin monia tahoja, ei vain korkeakouluja. Nyt tehtävä saavutettavuussuunnitelma on täsmätoimi korkeakoulutukseen. Tämän jälkeen tarkastelu tulisi ulottaa myös alempiin koulutusasteisiin. Ns. muistio-osassa oli paljon analyysia myös muiden koulutusasteiden osalta ja tehdyt havainnot nivoutuvat koulutussektoreiden väliseksi. Tarvitaan kokonaisvaltaisempaa ajattelua ja ratkaisuja koko koulutusjärjestelmälle saavutettavuuden edistämiseksi.

Saavutettavuuteen liittyvien haasteiden ratkaisemisessa eri toimijoiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku ovat ensiarvoisen tärkeitä. Saavutettavuustyötä on tärkeä kehittää koulutusasteiden, mutta myös jatkuvan oppimisen eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. Painotamme, että mahdollisesti perustettavassa foorumissa tulee olla laaja-alainen edustus koko korkeakoulu yhteisöstä. Näemme, että foorumissa OAJ:llä on roolina edustaa eri koulutusasteiden opetus- ja tutkimushenkilöstöä, mikä mahdollistaa luontevan vuoropuhelun foorumin eri toimijoiden ja jäsentemme välille.

On kannatettavaa, että korkeakoulut laativat omat saavutettavuussuunnitelmansa linjausten pohjalta. Tällä hetkellä korkeakouluilla on toimivia käytänteitä, mutta ne eivät perustu yhtenäisesti linjattuihin kansallisiin suosituksiin vaan ovat korkeakoulukohtaisia. Saavutettavuudella tarkoitetaan mielestämme sitä, että esimerkiksi tuotetut palvelut ovat sellaisia, että kuka tahansa voi käyttää niitä. Esimerkiksi *opetuksessa on tärkeää taata kaikille opiskelijoille tasavertainen pääsy paitsi lähiopetukseen myös digitaalisiin oppimis- ja toimintaympäristöihin.*

Saavutettavuuden ja tasavertaisuuden edistämiseen ehdotetut kirjaukset lisäävät korkeakoulujen työtä mm. kasvavina seuranta-, palaute- ja kokoustyönä. Tämä otettava huomioon henkilöstömäärässä ja työn resurssoinnissa. Lisääntyvät tehtävät on otettava huomioon myös korkeakoulujen perusrahoituksessa.

Toimeenpanosuunnitelmat on laadittava huolella ennen kuin toimenpiteistä voidaan sopia, sillä tavoitteiden sisälle on kirjattu paljon vaativia selvitystehtäviä.

Korkeakoulujen omat saavutettavuussuunnitelmat on tehtävä suhteellisen lyhyessä ajassa, mutta myös niiden mukaista toimintamallia tulisi pystyä toteuttamaan realistisella aikataululla. Korkeakouluille on varattava riittävästi aikaa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden käytäntöönpanolle. Toimenpiteet on punnittava ja katsottava mikä niiden tärkeysjärjestys on. Aikaa tarvitaan muun muassa koko korkeakoulu yhteisön yhteisen ymmärryksen synnyttämiselle ja palvelurakenteiden kehittämiselle. Opetus- ja ohjaushenkilöstön koulutusta tulee lisätä, jotta saavutettavuus toteutuu käytännön tasolla.

6.5.2021

Saavutettavuustavoitteita on määrällisesti paljon ja esitämme, että tavoitteita ryhmitellään isommiksi kokonaisuuksiksi ja keskitytään täsmällisiin konkreettisiin toimenpiteisiin, mihin korkeakouluilla on aito mahdollisuus vaikuttaa. Osa tavoitteista on hyvin yksityiskohtaisia, jotka mielestämme on toimenpideohjelman sisältöä. Lisäksi haluamme kiinnittää huomion siihen, että alkuosan tavoitteiden tarkennetut alatavoitteet oli avattu paremmin kuin asiakirjan lopussa olevien tavoitteiden, ja mielestämme ne vaativat lisää konkretiaa avautuakseen lukijalle paremmin.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Olli Luukkainen
puheenjohtaja

Hannele Louhelainen
erityisasiantuntija